

„Edinost“

izhaja dvakrat na dan, razun nedelj in praznikov, zjutraj in zvečer ob 7. uri. O ponedeljkih in po praznikih izhaja ob 9. uri zjutraj.

Naročnina znaša:

Obe izdani na leto gl. 21.—
Za samo večerno izdanje 12.—
Za pol leta, četrt leta in na mesec razmerno.

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Na drobno se prodajajo v Trstu zjutranje številke po 3 nvč. večerne številke po 4 nvč.; ponedeljske zjutranje številke po 2 nvč. Izven Trsta po 1 nvč. več.

EDINOST

(Večerno izdanje.)

GLASILO POLITIČNEGA DRUŠTVA „EDINOST“ ZA PRIMORSKO.

Telefon št. 870.

3 nvč.

V edinosti je moč!

Oglasi

se računajo po vrstah v petito. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravništvo, odpravništvo in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadst.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinosti“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu.

Brzobjavna in telefonična poročila.

(Novije vesti.)

Dunaj 9. Prihodnja seja zbornice poslancev bode v torek, dne 13. t. m.

Budimpešta 9. (Zbornica poslancev). Na cesti okolo parlamenta je živahno gibanje. Mir se ni nikjer kalil. Galerije v parlamentu so prenapolnjene. Seja se je zavlekla vsled pogajanj radi predsednika. Izstopivši liberalni poslanci so zasedli sedeže na skrajni levici. Sedaj je gotovo, da Szilagy ostane pri svoji ostavki.

Podpredsednik Lang je otvoril sejo s prijavo, da je v odsekih položilo več izstopivših poslancev svoje mandate. Poslane Rakovszky je interpeliral predsednika, da manjka več zakonikov v zbirki zbornice, med drugimi tudi člen II. od leta 1867. o kronanju in o prisegi kralja na ustavo. Predsednik je opozoril govornika, da je nedopustno spravljati v razpravo krono s takim naglašanjem. Na to je podpredsednik prečital list Szilagyja, s katerim naznanja isti, da ostaja pri svoji ostavki. Predsednik je predlagal: Zbornica jemlje z globokim obžalovanjem na znanje ostavko Szilagyjevo, prekine za danes sejo in postavi na dnevni red prihodnje seje sklep o dnevu volitve novega predsednika. Predlog je bil sprejet jednoglasno potem, ko je govorilo več opozicijskih poslancev, ki so globoko obžalovali demisijo Szilagyja, oporekaje trditvi, da je Szilagy odstopil radi opozicije. Na to se je zaključila seja. Prihodnja seja jutri.

NIŠ 9. (Seja skupščine.) Novoimenovani finančni minister se je predstavil skupščini in je izjavil, da smatra on finančno stanje Srbije sicer težavnim nikakor pa ne obupnim. Skupščina je vzela izjave finančnega ministra na znanje in mu zagotovila svojo podporo.

Petrograd 9. Po mestu je velika poplava. Nizi deli mesta stoje pod vodo. Dovažanje in odvažanje potrebnih stvari je možno samo pomočjo čolnov. O izgubah človeškega življenja še ni dosedaj znano ničesar, vendar pa je uničenega veliko imetja. Po noči je vladala v poplavljenih delih mesta velika zmešnjava. Proti jutru je upadla voda.

Petrograd 9. »Novoje Vremja« pišejo o razmerah na Kreti in pravijo, da je na vzhodu glavna naloga Rusije, da vzdrži mir. Rusija ne želi poraza Turkov, a vzlic temu bode zahtevala od sultana zboljšanja položaja kristijanov.

Carigrad 9. »Agenze Constantinople« označa — na podlagi zagotovil od kompetentne strani — neugodna poročila o davčnih razmerah in kristijanskih šolah v Vilajet Janini, katera poročila vedno zopet razširjajo atenski dopisniki angleških listov — kakor popolnoma brez vse podlage. Vlada ni ukrenila tam nikakih izjemnih naredeb in glede šol se je naložilo oblastim, da pazijo na to, da se tudi tam strogo izvršujejo turški zakoni za javni pouk.

Carigrad 9. V odgovor na notifikacijo štirih poslanikov glede imenovanja grškega prince Jurija višim upraviteljem vlastij na Kreti je turška vlada poslala večeraj štirim poslanikom noto, v kateri izjavlja, da vzame na znanje zagotovilo, da ostane Turčiji pravo suverenosti na Kreti in da se bodo varovali interesi moslimov

Nadalje se naslanja porta na njene že prej izražene prigovore imenovanju grškega prince Ju-

rija in izraža upanje, da bodo vlasti svoje izjave v duhu pravičnosti potrjevale tudi dejanski. Turškimi poslanikom v Petrogradu, v Londonu, v Parizu in v Rimu je porta poslala okrožnico jednakega obsega.

Sodite!

(Izv. dopis.)

(Dalje.)

Za besedo se je dalje oglašil posl. dr. Silvester de Venier (Italijan) in je spregovoril: Da so razmere učiteljev ljudskih šol v naši deželi jako revne, je znana stvar. To je pripoznala ista komisija v svojem zdaj prečitanem poročilu. In jeden onih vzrokov, iz katerih je komisija predlagala prehod na dnevni red preko prošnje učiteljev, je uprav dejstvo, da bode treba v kratkem v roke vzeti revizijo deželnega zakona, urejujočega pravne odnose učnega osebja. Ta zakon treba ugodno premeniti. To upanje je učiteljstvo izrazilo ne le sedaj, ampak že v prejšnjih zasedanjih dež. zbora.

Mislím, da bi trebalo pač zagotoviti na kak način učitelje, da je naš resen namen, v najkrajšem času zboljšati njihovo gnotno stanje. Drugače — ako bi trebalo dolgo čakati na to zboljšanje — bi se učitelj polagoma prepričali, da nismo volje preskrbeti jim boljše bodočnost.

Iz tega razloga sem prepričan, da bi bilo umestno, ako bi dodali predlogu šolske komisije še dodatni predlog, ki naj bi čim prej povspestil uresničenje zaželenega poboljšanja ljudskim učiteljem. Dovoljujem si torej staviti tako le stilizovan predlog: Priporočam se dež. odboru posebno to, da čim prej preskrbi revizijo dež. šol. zakona, urejujočega razmere ljudskih učiteljev, tako, da se jim zboljša stanje. Ob enem naj isti (dež. odbor) izdela dotični zak. načrt, ter predloži istega v prihodnjem zasedanju zbornice v razpravo.

Predsednik: Se-li podpira ta predlog?

Predlog je zadostno podprt, pride torej v razpravo. — Želi še kdo besede?

Posl. Mandić (Hrvat): Ker je bil moj predlog zavržen, izjavljam v svojem in tovarišev imenu, da podpiramo predlog poslanca dra. Veniera.

Predsednik: Želi še kdo govoriti?

Posl. Kompars (Slovenec) se je oglašil in govoril:

Visoki zbor!

Že v zasedanju slavnega tega zbora dne 30. januarja 1894. v VII. seji izvestil je poštovani poslanec g. Bartoli v imenu odbora o prošnji 78 učiteljev in učiteljic o poboljšanju učiteljske plače, da treba, da se preide preko te prošnje na dnevni red. S tem je pač pokazal, da mu ni dosti na srečo učiteljski stan, ali pa da ne pozna njegovih razmer. V istej seji sporočal je dež. odbornik poštovani Gambini učiteljstvu, naj čaka boljše bodočnosti, saj se mu itak dobro godi; naj le bode marljivo in naj goji »istrski patrijotizem«. Akoprem so slovanski poslanci zboljšek plače priporočali toplo — posebno poslanec Laginja jako dobro in temeljito — brez obzira na narodnost učiteljev, je bila prošnja vendar le odklonjena. Kakor je vi-

deti iz današnjega dnevnega reda, kjer se že zopet v drugič nahaja istotaka prošnja, bode večina tudi letos postopala tako; vsaj poročevalce šolskega odseka kani predlagati prehod na dnevni red. Slavna gospoda! Ko sem v zadnji seji govoril, opazil je nekdo: »zdaj bodemo slišali 'pridigo« (adesso sentiremo una predica), zato bi želel, da me danes res poslušate kakor dobri verniki svojega pridigarja ali celo misijonarija. Stara je latinska prislovia: Quem dii odere, pedagogum fecere«. Pri Grkih in Latinih bil je učitelj hišni suženj pri gospodi, kakor so dandanes n. pr. takozvane »bone ali governante«. Razlika je bila le ta, da je dobival učitelj večkrat palice, nego paglavi otroci, da je stanoval in hranil se se sužnji in za penzijo je dobil čestokrat pot na oni svet in tam stanovanje »in natura«. Ko je nad poganstvom nadvladalo kristijanstvo se svojimi načeli, poprijela se je vzgoje mladine cerkev in moramo reči, da z dobrim vspehom do najnovejše dobe, kolikor je to bilo v raznih odnošajih sploh mogoče. V tem stoletju še le jele so se tudi države pečati z odgojo mladine v obširni meri. Jele so se ustanovljati vsem slojem ljudstva javne šole. Ker je bilo ustanoviti mnogo šol, trebalo je tudi novih učnih sil. Zraven duhovnov nastavljali so se tudi svetni učitelji. Seveda ne bodem trdil, da dobro plačani, ravno narobe, bili so revno plačani. Vendar trdim smelo, da boljše nego dandanes. Pomislimo le na tedanje osebnostne, časovne in etične momente. Prvo ni bilo treba učitelju tolike naobrazbe, drugo ni se zahtevalo od njega takega položaja in toliko vspehov kakor dandanes. Dalje bil je njegov socialni položaj čisto različen od današnjega. Predidimo toraj kar k stališču, katerega zavzímje učitelj dandanes.

Novi zakoni avstrijski od l. 1868., 1869., 1872., 1874. in 1882., skrpani v naglici brez premisleka na bodočnost, in po takozvanih liberalnih načelih, postavili so toliko šolo kolikor učitelje sicer na samostalno ali prekérno stališče. Iz tega in le iz tega je moglo slediti, da so marsikatero šole na slabem in ravno tako tudi učiteljstvo. Danes se nam je tukaj baviti le še slabim materialnim stanjem učiteljstva v naši pokrajini in o prošnji istega, da se to stanje zboljša. Dve prašnji se nam tu usiljujete: 1) ali treba res stanje učiteljstva zboljšati in 2) kako mu treba to stanje zboljšati? Učiteljstvu zboljšajte plačo! ta vzklik odmeva že dolgo širom vse Avstrije. Nekatero pokrajino, kakor Češka, Štajerska Kranjska, Nižje-Avstrijska so se že odzvale temu vzkliku. V naših krajih sti le še Goriška in Istra, katerima treba, da se primerno odzovete temu splošnemu, brez razlike narodnosti trkajočemu učiteljstvu. Da treba učiteljstvu plačo zboljšati, to zahteva njegov socialni položaj. Učitelja, bodisi v mestu bodisi na deželi, moramo štejevati v inteligentni sloj človeštva, ker ga je tu sem postavila naobrazba. Način te naobrazbe sicer ni popolen in bi se dal obsojati v mnogem, ali na tem ni kriv učitelj. Kako more učitelj dandanes odgovarjati krogu inteligence, ako nima sredstev, da bi ostal, ali celo napredoval v tem sloju. Saj je mnogo služb v nižih in prav nizkih slojevih človeštva, ki so boljše od učiteljskih. Zahteva zboljšanje stanja učiteljskih razmer tudi njih domače družinsko stanje. Denar nima dandanes take veljave

kakor v prejšnjih časih; zato pravimo po domače, da malo zaleže. To je ravno pri učitelju, ki mora drobno mesečino družini drobiti. Učitelj mora biti — to zahteva njegov položaj — vzgleden gospodar, vzgleden družinski oče. Učiteljeva hiša mora biti vzor hiša, hiša vzgojiteljica drugim otrokom in in odraslim. Če tega ni, kmalo je učitelj, posebno na deželi, ob ves ugled in vpliv. Trud njegov zastoj, šola bode nazadovala in na zadnje se bode rekalo stereotipno: »Učitelj je nemaren«. Zboljšanje učiteljskega položaja zahteva tudi današnje njega faktično stanje. Ne morem tu naštevati vsega, kar sem že videl in slišal v naši pokrajini od strank obeh narodnosti. Le to povdarjam, da je dosti očetov učiteljev, ki resnično ne morejo dati svoji deci take vzgoje, kakor zahteva to njih stan. Dober dokaz je okolnost, da se ves današnji dnevni red zborovanja se ne peča z drugim, nego s prošnjami učiteljev in učiteljic, prosečih podpore. Tudi nas je tu med poslanci členov okrajnih šolskih svetov, ki dobro znamo, da ne preide skoraj seja, da bi ne bilo prošnje učiteljskega zaradi podpore. In slavna gospoda, ki upravlja šolsko podporno zalogo, tudi dobro ve, kako hitro se ista izpraznjuje vsako leto. Izobraženemu človeku je teško moledovati, a če se to zgodi, mislim, da ga sili potreba. Kako so učitelji razložili v svoji prošnji? Mislim, da so dosti skromni in da se lahko uvažajo ozbiljno. Ker manjina ni zastopana v nobenem odseku nima uvida v to, torej ne morem sploh govoriti o tem. Ali je res Istra nezmožna kaj takega storiti vsled slabih gmotnih razmer? Mislim, da ne. Jaz sem prijatelj kmeta in nikakor ne želim, da bi se on obremenil, pa ako bi se za prav mal postotek, ne bilo bi mu žal, saj bi potem smel zahtevati za dobro plačo dobrih šol. Danes ne stavim nikakih konkretnih predlogov, ker naprej vem, da bi bili glas vprijočega v puščavi. Upam, da v kratki bodočnosti klie učiteljsva segne tudi drugim do srea, da pomorejo k zboljšanju učiteljskih razmer. Učitelji bodo, kakor do sedaj, gojili avstrijsko-naroden istrski patrijotizem. (Pride še).

DOPISI.

Iz sv. Ivana. (Raznovrstnosti.) [Izv. dopis.] Nabralo se mi je še precej novic. Dne 21. novembra je imela »Prva pobožna družba za prirejanje pogrebov« na Vrdeli svoj 30. občni zbor. Ob 8. zjutraj je bila v spomin mrtvim društvenikom slovesna sv. maša, katere se je udeležilo veliko število členov in njih družin. Peveci so, žalibog, lajsali, da človek ni vedel, ali bi se jezil ali bežal iz božje hiše. Ob 10. uri pa je bilo v lastnem domu zborovanje. Po pozdravu predsednika, gosp. Nikolaja Gropajca, se je prečitalo tajnikovo in blagajnikovo poročilo. Obe poročili sta bili odobreni jednoglasno. Iz teh poročil posnemamo, da ima družba lepo število 300 (tri sto) členov in da je imelo letos 2640-68 gld. dohodkov ter 1978-31 gld. stroškov. Ostalo je 662-37 gld. gotovine poleg lastne hiše, ki je tudi vredna preko 4000 gld. V novi odbor so voljeni možje, kateri bodo istotako skrbeli za korist in napredek družbe. Novi odbor je sestavljen tako-le: Stanko Godina, predsednik, Jak. Rebek, podpredsednik; Ivan Godina, tajnik; Josip Višnjavec, blagajnik; Ivan Mikeluc in Jurij Škilan, pregledovalca računov in Anton Baretto, Iv. Mikelič, Iv. Krmec, Iv. Rihtar, Josip Cepar, And. Godina, Jos. Venutti, odborniki.

Kakor povsod, kjer žive zvesti Slovence, tako smo tudi mi po svojih skromnih močeh slavili 50-letnico vladanja Njeg. Veličanstva našega cesarja. Na predvečer je bil ves naš okraj čarobno razsvetljen, le neki g. Krištofelo, ki se redi od tega, da našim ljudem vsiljuje pogubno žganje, ni imel za svečo. Zvonovi so pritrkovali in ljudstvo je veselih obrazov pozdravljalo drug drugega. Naslednjega dne je bila ob 9. uri slovesna sveta maša. Peli so slovensko, kar moramo pohvaliti. Le predkonec je bil v nepotrebni latinščini. Pri maši so bili vsi šolski otroci z gg. učitelji, otroci otroškega vrta, potem deželni poslanec I. M. Vatovec, podpolkovnik V e n d r a m i n, načelnik carinskega urada ter mnogo družega občinstva. Ves dan je bil pravo narodno slavlje. Popoludne pa je bil še blagoslov.

V nedeljo 4. t. m. smo pa imeli svoj »Miklavžev večer« v Narodnem domu. Zanimiv je bil

posebno zato, ker smo po tolikem presledku zopet enkrat nekaj napravili z lastnimi močmi. Naš domačin, mladi fant Maks Baretto, je svojimi pevskimi in peveci žel obilo zaslužene hvale na veselici kakor potem na svobodni zabavi. Otroški prizor »Mladi tat« so otroci: Rože, Negode, Trobec in Žvab prav dobro izveli. Deklica Josipina Negode je deklamovala Aškerčovo »Svetinjo« jasno in glasno. Igra »Svojejavneži« je posebno ugajala, ker je marsikdo čutil, da se res godi premnogokrat tako, kakor se je predstavljala igra. Tudi vloge so bile v dobrih rokah; gospodičine Vatovec Malka, Saina Marija in Vatovec Ivan so se trudile z hvalevredno požrtvovalnostjo, da so popolnoma zadovoljile občinstvo. In res ni bilo konec smeju in ploskanju. Istotako so se vedli gg. Rebek, Mikeluc in Baretto. Le tako naprej, mladina draga. Glavno točko, »Miklavžev nastop«, je imel pa g. Čarga ter jo je izvel izborni. Po krepkih in jedratih naukih velikim in malim otrokom razdelil je obilo darov v občno zadovoljnost posebno otrok in deklet. Le dva »trbunalarja« sta se kisila, a tudi ona dva je potolažil Vrabeč s pečenko in pošteno kapljico. Ako omenim še, da so nekateri gospodje, na čelu jim g. poslanec Vatovec, preplačali vstopnino, menim, da sem storil svojo dolžnost vestnega poročevalca. Ne, še nekaj.

V torek dne 6. t. m. so prišli k nam gg. Kristan in drugi agitirali za volitev v okrajno blagajno. Premlevali so stare fraze o kapitalu in delaveu ter za ocvirek vtaknili vmes še »Edinost«, katera da »strašno« sovraži delavea. (Kdor se ne smeje, plača groš.) Po več pojasnilih in vprašanih prijadrali smo srečno do tega, da mora vsakdo voliti socijalne demokrate. Mi nimamo nič zoper to. Sedanji gospodarji so slabi, prihodnji bodo lahko enaki, ali slabši ne morejo biti. Tako smo rekli tudi mi svojim težakom. Vsakdo naj stori po svoji vesti, kakor misli, da bode prav in dobro.

Da bode poročilo popolno, omenjam še, da bode dne 18. t. m. ob 4. uri popoludne v »Narodnem domu« božičnica tukajšnjega otroškega vrta in dne 31. decembra obligatni »Silvestrov večer« z igro, govori, petjem in svobodno zabavo. Tako imate ves naš »ekspozé« in do svidenja v letu 1899. —p—

Politični pregled.

V Trstu, dne 10. decembra.

Našim epilogom k raspravam radi izgredev v Nabrežini in Devinu se bavi odlični praški list »Politik« v dolgem članku. Mej drugim piše: »Edinost« je priobčila članek, ki podaja značilen »pendant« k dogodkom na severu. Tam gori se nedolžni avstrijski podaniki, baveči se le svojo mirno obrtjo, izganjajo brezobzirno, tu pa tujinski živelj — sestoječi od pripadnikov kraljestva italijanskega, sovražnih Avstriji, — tlačijo svojim izmozgovanim gospodarjenjem domače, državi zvesto prebivalstvo in sicer ne le slovanske, ampak tudi italijanske narodnosti, katero gospodarjenje je že večkrat dovelo do izbruhov obupa. Inozemci, ki se vedejo tako, kakor da je avstrijsko Primorje že »odrešeno«, niso v svoji objestnosti imeli niti toliko ozira, da bi se bili o priliki strašnega dogodka v Genevi vzdržali vsaj hrupnih javnih veselice.

Potem nam daje »Politik« popolnoma prav, da je le to vedenje izzvalo izgrede ter ponatiskuje doslovno oni odstavek, kjer smo govorili o nemoralnih provzročiteljih vseh žalostnih razmer v deželi ter smo pozivali oblasti, naj vendar enkrat store konec temu grdemu početju. »Politik« opaža, da so naša izvajanja umestna in polnoveljavna.

Grazie tante! Kakor je bilo pričakovati! Saj oni ne bi bili oni, ako ne bi se bili razljutili, ko so izvedeli, da hoče vlada vendar enkrat dati — da-si le minimalno — znamenje dobrohotnosti za kulturni razvoj do sedaj na neodpušten način zapostavljenega in za kulturno državo naravnost na nedostojen način zanemarjenega slovanskega prebivalstva v Istri. To je krika in protestov na vsek koncih in krajih! Ali ni brez komične primesi kako ti krivičneži v svojem slepem srdcu povdarjajo to ali ono, kar so ne le zanikovali dosedaj, ampak so prav na to zanikovanje v prvi vrsti opirali naslov za svoje politiško in narodno gospodstvo v deželi! Uresničuje se na njih stari latinski pre-

govor: kogar hočejo bogovi uničiti, tega so udarili slepoto.

Tu pred seboj na mizi imamo poreško »Istria«. Ume se, da poskuša vse svoje umetnosti, da bi dokazala, da hrvaški gimnazij v Istri ni potreben prav čisto nič.

Prvi argument »Istria« bi bil, da je obiskovanje srednjih šol od strani Hrvatov v Istri tako neznanost, da bi se ne izplačalo otvarjati zanje niti jeden sam razred, kamoli jeden cel zavod. O »Istria«, »Istria«, ali se ti nič ne sanja o nekem hrvaškem gimnaziju v Sušaku, v kateri pobaja sedaj redno nad sto hrvaških dijakov iz Istre, poleg onih, ki studirajo na e. kr. državnih gimnazijah v Trstu in Pulju! Pa tudi, ko bi ne bilo teh hrvaških dijakov — kaj bi bilo dokazano s tem! Prav nič proti potrebi hrvaškega gimnazija, kajti naravno je, da tam, kjer ni gimnazija, tudi gimnazijcev ne more biti! S tem pa, da hrvaški stariši le neradi pošiljajo svoje otroke v nemški ali laški gimnazij, ni ničesar rečeno proti hrvaškemu gimnaziju, marveč je to — po našem priprostem umevanju — le argument za istega, zlasti v zvezi z dejstvom, da toliko hrvaških sinov zahaja na gimnazij na Sušaku!! S temi izvajanji svojimi torej ni »Istria« dokazala družega, nego, da je državna oblast dosedaj zanemarjala istrske Hrvate v kulturnem pogledu na nezasišlan način! Zgradil je torej poreški list le izdaten argument za osnovo hrvaškega gimnazija in hkratu podal odločno zavrnitev svoje lastne trditve, češ, da bi bil tak gimnazij politiška koncesija! Grazie tante — da ste se potrudili!

Potem pa se je zgodil čudež na nebu: »Istria« se je najodločneje potegnila za siromake Slovence! Kar oči smo si mēli, ker nismo mogli verjeti, kar smo čitali črno na belem! »Istria« se čudi, da vlada ničesar ne stori za srednje šolstvo Slovencev, ko jih je vendar več, nego Hrvatov. In toli navdušena je za nas, da navaja številke, in kakor pravi: pravcate, službene, statistične številke! Pomislite le: Slovencev je na Primorskem 207.163, Hrvatov pa le 141.117 glav! Škoda le, da ni »Istria« sumirala teh dveh števil in da ni potem primerjala to ukupno število z številom Italijanov! No, pa bodimo zadovoljni s tem, da nam je dala podatkov za jasen račun, črno na belem: da je vendar res, kar oni zanikujejo dosledno, da smo namreč mi Slovani v veliki večini! Grazie tante! Prišlo je torej, česar ne bi bili pričakovali, prišel je čudež, da je laški list sam dovel ad absurdum veliko laž, ki je igrala dosedaj veliko ulogo v političnem življenju teh pokrajin — laž o italijanstvu teh pokrajin! Queste terre italiane — kje ste?! Grazie tante, spoštovana »Istria«!

Mi Slovenci se čutimo sicer jako počesčene, da je poreška dama na svoja stara leta odkrila svoje srce, polno ljubezni do nas Slovencev, ali ker se nam zdi, da se za to ljubeznijo skriva nekaj družega, prav grd namen, moramo jej že provzročiti to srčno bōl, da odklanjamo z vso odločnostjo njeni, nam popolnoma nedobrodošli protektorat. Minoli so oni časi, ko je imela kaj nade do vspeha ona politika, ki baje ni bila povsem tuja tudi sedanjemu baronu Rinaldiniju, politika špekulacije na ljubosumje med Hrvati in Slovenci! Grazie tante za tako ljubezen! Kakor mi iz srea privoščamo Hrvatom gimnazij v Pazinu, tako smo uverjeni, da se bodo oni borili z nami rama ob rami za bodoči slovenski gimnazij na Primorskem!

Veruje nam torej »Istria«, da umemo mi prav dobro taksirati nje vsklik: »I poveri sloveni, quindi, sarebbero sacrificati sull'altare della gran patria croata.... di là da venire«. Siromanski Slovenci, da se polagajo na žrtvenik velike Hrvaške!

Zastoj ves trud; davno že so preminoli oni kalini, ki so se lovili na — take limanice!

Pa tudi tržaški »Piccolo« je pal iz svoje uloge, govore o istem predmetu! Priznava celó, da so Slovani zanemarjeni v šolskem pogledu. Seveda je malce deplacirana pripomnja: ravno tako kakor mi Italijani! Italijani in Slovenci v jedni vrsti glede skrbi vlade za razvoj šolstva teh in onih! Saj bi se človek smejal, ako ne bi bili resnični odnošaji taki, da se mora jokati!

»Piccolo« bi nam Slovincem in Hrvatom privoščil vse, kar hočemo, samo s pridržkom, da ne tam — kjer smo! Grazie tante — ali odkla-

njamo! Mi zahtevamo hrvatski gimnazij prav v Pazinu, ker so tam dani pogoji za uspešen razvoj takega zavoda in potem bomo zahtevali dalje, dokler ne dobimo vsega tega v toliki meri, kolikor treba sleherni narod za uspešen kulturni razvoj! Capito?!

Državni zbor. Včerajšnja seja zbornice je bila zopet viharna. Opozicija je zopet zastavila se svojo takozvano mehanično obstrukcijo. Odslej bode baje obstruirala proti vsem vladnim predlogom, izvzemši jedino le zakona o izboljšanju plač državnim uslužbencem in podeljevanju podporbedo trpečemu prebivalstvu. Sinoči, oziroma danes zjutraj že smo sporočili, kako je opozicija preprečila, da se nagodbni provizorij ni mogel izročiti odseku, ne da bi se vršilo popred prvo čitanje. Ko pa je predlagal posl. Wachnianyn, naj se na dnevni red prihodnje seje kakor 3. točka postavi isti nagodbni provizorij, so se dvigali obstrukcionisti jeden za drugim in je navstal silen vrišč, češ, da to je nasilje. In ko je predsednik potem odredil glasovanje in je večina vsprejela Wachnianynov predlog, letele so psovke na predsednika kakor v najlepših obstrukcijskih časih. V tem hrupu je predsednik zaključil sejo.

V včerajšnji seji je grof Thun odgovoril na tri interpelacije, tičeče se slovenskih stvari. Jedna je bila ona posl. Spinčiča in Laginje, radi tega, ker namestništvo tržaško tudi slovenskim občinam po deželi pošilja uradna naznanila samo v italijanskem jeziku. Odgovor ministrov je bil — glej zadnje izdanje! — kakor po navadi: bilo je nekaj pomote in se je že odredilo potrebno, da se ne dogodi več kaj takega, seveda le do — prihodnje pomote. — Drugi odgovor je veljal nemškimi nacionalcem, ki so se bili pritožili, da se na Spodnjem Štirnem izdajajo slovenske poselne knjižice — slovenskim ljudem. Grof Thun je odgovoril čisto na kratko, da vlada je razposlala take knjižice v obeh jezikih; v katerem jeziku da se iste izdajajo poslom, to je stvar dotične občine in ne vlade.

Tudi tretji odgovor je veljal nemškimi nacionalcem, ki so se bili pritožili, da je neka slovenska posojilnica na Koroškem predložila trgovinski zbornici v Celovcu slovenski pisane vloge. V tem slučaju je bil odgovor jako jednostaven: čim je hranilnica proglasila slovenščino svojim uradnim jezikom, nima nikdo pravice zahtevati od nje poročil v drugem jeziku!

Ti dve interpelaciji kažeti prav plastično, kake pojme imajo ti nemški liberalci in nacionalci o jezikovni ravnopravnosti in svobodi samodoločbe raznih institucij.

Rusija in Avstrija. Kruto proganjane avstrijskih podanikov iz Rusije je izzvalo v ruskem novinstvu izjav, najsimpatičnejših za Avstrijo. Ugledni »Svět« piše n. pr.: »Ta spor med Avstrijo in Nemčijo je morda najtolažljivejši pojav za Avstrijo in njenega cesarja. Trozveza je bila potrebna in koristna — Nemčiji; za Avstrijo je bila nepotrebna spona in odvišna zapreka tesnejemu zblizanju do nje naravnih zaveznikov in prijateljev: Rusije in Francije. Rusija je hodila ukupno z Avstrijo, ko se je cesarica Marija Terezija bojevala zoper kralja Friderika II, in je rešila Avstrijo propada v letu 1848. Tudi sedaj ni nikake ovire najtesnejemu prijateljskemu zblizanju med Rusijo in slovansko, iz nemških spon rešeno Avstrijo. Izstop Avstrije iz nemške zveze v letu 1866. ni oslabil iste (Avstrije); nje izstop iz trozveze bi jo mogel le ojačiti in okrepiti.«

Tako je! Po izstopu Avstrije iz nemške zveze povrnena je bila ona sama sebi in svojim zvestim narodom. Huda je bila nesreča, ki nas je zadela v letu 1866., ali dozorela je zlatega sadu. Še je sicer nemška roka vmes, ali vera naša je trdna, da ne bode trajalo dolgo več, ko bomo mogli seči po tem sadu: ko bode samosvoja, od usiljivih varuhov osvobojena Avstrija mogla živeti sebi — svojim narodom! In tedaj bode imela na svoji strani ne le mogočnih, ampak tudi iskrenih prijateljev, s katerimi v družbi bode mogla najuspešneje skrbeti za svoje interese. Narodnostni odnosi in geografsko položenje kažejo Avstriji z velikim prstom na Balkan. S tem je povedano, kje mora iskati Avstrija svojih zaveznikov. Na nje potu do vpliva — političkega in

gospodarskega — jej pa morejo biti v varno spremstvo le slovanske simpatije. V zvezi z Nemčijo je Avstriji glavna naloga, da pokriva iste hrbet, v zvezi z Rusijo bi mogla skrbeti za-se in svojo korist.

To so stare stvari. Vendar smo hvaležni ruskemu novinstvu, da je i ono se svojo izdatno besedo jelo odpirati oči — slepeem!

Domače vesti.

VSE ONE, ki imajo priliko čitati „Slov. Narod“, pozivljamo najnujnejše, najprečitajo notico, objavljeno v včerajšnji številki tega lista pod zaglavjem „V zjedinenju je zmaga“. Videli bodo in se uverijo, kako nisko so že padli izvestni novinarji slovenski! Za one čitatelje naše pa, ki nimajo prilike čitati rečenega lista, ponatisnemo to notico doslovno v ponedeljskem listu.

Vsi skupaj pa gotovo vskliknejo s nami: Niše ni več možno!

Za jubilejno dijaško ustanovo došli so nadaljnji darovi:

Poprej izkazanih	3280 gld. 30 nč.
Žitko Fran, posestnik, Trst	25 „ — „
Prhavec Jakob, trgovec, Trst	10 „ — „
Gabršček Andrej, lastnik goriške tiskarne	10 „ — „
Turk Josip, pos., Škorklja	10 „ — „
Sancin Anton-Drejač, trgovec, Škedenj	12 „ — „
Vrabeč Anton, pos., Trst	3 „ — „
Kržeč Ivan, trg. Trst	1 „ 50 „
Jane Peter, trg. uradnik Trst	1 „ — „
Modie Fran, ml., trgovski, uradnik, Trst	1 „ 50 „
Zelen Fran, trg. uradnik	— „ 50 „
N. N.	— „ 65 „

Skupaj 3355 gld. 45 nč.

Nadaljne darove sprejema blagajnik dr. Gustav Gregorin v Trstu (Via Molin piccolo šte. 3).

Pozivljamo vse naše rodoljubno občinstvo tržaško in primorsko, da izdatnimi darovi podpre »Dijaško podporno društvo«, ki se ustanovi v Trstu o petdesetletnici vladanja našega cesarja, kateremu društvu je namen podpirati vse primorske slovenske in hrvatske dijake, ki bodo študirali na tržaškem gimnaziju. Naš boj za ravnopravnost našega jezika v cesarskih uradih otežuje najbolj okolnost, da nimamo zadosti slovenskih uradnikov. Koliko nadarjenih mladeničev primorskih mora se odreči študijam, ker jim nedostaje gnotne podpore! Temu nedostatku skušalo bode odpomohi novo društvo in dolžnost je vsakega zavednega Slovencea, da se po svoji moči spomni tega društva, ki postane jedno najvažnejših v nas. V vedi je moč! Bodočnost naše učeče se mladine je bodočnost milega nam naroda!

ODBOR.

Reči mu v tretje! Tako si mislijo menda tudi naši socialisti. Sodrugi Kristan je zamolčal v Rojanu, potem je zamolčal za njim »Lavoratore« in slednjič je zamolčal tudi »Rdeči prapor«, zakaj smo mi izjavili, da nam je vsejedno, ali zmagajo na predstojeh volitvah v okrajno bolniško blagajno sedanji tržaški socialisti ali pa liberalci! Reči mu v tretje — — — ne, dragi sodrugi, in vendar niste dokazali nikakor, da bi bilo nam načelno vsejedno, ali vladajo ti ali oni v rečeni blagajni, pač pa nam bode vsejedno, ali imajo valeti v rokah sedanji socialisti ali liberalci, tako dolgo, dokler ne bode nobene razlike med — narodnim stališčem teh in onih! Če je komu usojeno, da ga ima pogoltniti kdo, mu je pač vsejedno, ali ga pogoltno lev ali volk!

Reči mu v tretje, oziroma utaji v tretje! To je sicer star in znan recept, samo zdi se nam, da včasih vendar zgreša svoj efekt. V tem slučaju vsaj smo uverjeni, da so socialisti trdili oziroma potajevali trikrat, ali dokazali in potajili vendar niso ničesar! Pač pa se nam zdi, da občutijo sedaj na lastni koži, kako se na vsaki stranki neiskrenost maščuje prej ali slej!

Slovenska iznajdba. Trgovinsko ministerstvo je podelilo Antonu Žnidaršiču, posestniku v Ilirski Bistrici, izključni privilegij na novi, po njem izumljeni čebelni panj, katerega stene so naprav-

ljene po načinu nürnbergskih škarij. Ta novi panj je dosti boljši od vseh dosedanjih.

Jezikoznanstvo na kolesu. Pišejo nam od nekod: V št. 244 Vašega lista sem čital vest: »Na biciklu okolo sveta«. Tam pravite, da ne znate prevesti nekega flaminskega, ne baš kratkega označenja za kolo. Meni se je stvar zdela zanimiva in lotil sem se težkega dela. Ne brez uspeha. Po dolgem naporu — pot mi je kar eurkoma lil doli z čela — sem srečno skoval nastopni prevod one besede: Človekonožnovrtečeterbrzodaljepomikajočesevrtlnokolo.

Kaj pravite — a?!

Prilimke nam kvarijo! C. k. okrajno sodišče tržaško je izdalo sklep, v katerem je čitati tudi priimek Maurovič, da-si je v dokumentu, na kateri se naslanja ta sklep, pravilno pisano Mavrovič.

Na podlagi katerega zakona se dogaja to?

Popravek. Pišejo nam: Prosim Vas lepo, blagovolite popraviti v novejšnji »Edinosti«, da Nikolajev odbor ni daroval gospej Skrinjar »srebrno žlico«, ampak etui z šestimi žlicami z vtisnjenim njenim imenom.

Za veliki koncert pev. društva »Kolo«, ki bode dne 18. t. m. v gledališču »Politeama Rossetti«, se prodajajo lože samo pri uradniku »Del. podpornega društva«, ulica Molin piccolo šte. 1, kamor naj se pošiljajo naročila z denarnjem vred.

Sedeži se prodajajo istotam in pri g. podpredsedniku Antonu Vatovcu, trgovina olja itd. na vogalu ulice Torrente in Tintore.

Prosimo, naj si vsakdo o pravem času omisli sedež, da ne bode zmešnjave na večer koncerta, kakor je rado o takih prilikah.

Za »Božičnico« so nadalje darovali: Gosp. Šabec 25 gld., g.a Zinka Rybač, g.a Marija Dekleva po 3 gld., g.a Vekoslava Dollenz, g.a Irene Abram, g.a Marija Fratnik, g.a M. Dollenz, g.a Ana Abram, g.a I. Kanobel po 2 gld., g.a Ana Pertot 1 gld.

Miklavžev večer „Tržaškega Sokola“. Soditi je, da se lepa redutna dvorana gledališča Rossetti napolni jutri do zadnjega kotička. Čujemo tudi, da donese Miklavž ne le polne koše darov, ampak tudi prav umestnih navkov, kajti letos se je posebno zanimal za gibanje tržaških Slovencev. Tamburašice rojanske se pripravljajo uprav navdušeno; o »Slov. pevskem društvu« pa ne treba govoriti, saj je to društvo pokazalo na zadnjem koncertu kaj zna. Opozarjamo le še, da bode začetek ob 7. uri in da je preskrbljeno tako, da bodo mize postavljene po vsej dvorani. Poskrbljeno je torej za vse udobnost.

Bratovščina sv. Cirila in Metoda pri sv. Jakobu vabi svoje ude na občni zbor, ki se bo vršil v nedeljo dne 18. decembra ob 4 in pol uri uri popoludne v slovenski šoli pri sv. Jakobu. Ker sta na vspredu dve zelo važni točki, namreč utemeljevanje tajnikovih predlogov: 1) da bi bratovščina ustanovila podružnice po vsem Slovenskem, oziroma nabirala ude liki družba sv. Mohorja in 2) da bi izdajala zanaprej letna poročila o svojem delovanju z imenikom vseh udov in poučljivim berivom o vzgoji mladine, prosi odbor, da bi se tega zbora udeležili udje v kolikor mogoče velikem številu. Zanimivo bo tudi tajnikovo poročilo o razvitku naše bratovščine od početka do sedanje dobe.

„Slovenke“ št. 25. prinaša sledečo vsebino: Kristina: »Toži meni se...«, pesem. Zorana: »O spravi«, pesem. Vida: »Ljubezni!«. Džrska: »Vmaknite se...«, pesem. Danica: Žensko vprašanje. Potočan: »Nove pesmi«, pesem. Vetušekov: »Sanje-oznanjevalke«. Grof Leo Tolstoj. Desimira: »Dobra glava«, pesem. Z.: Sličice. — Književnost. — Doma.

Mesto poštnega odpravnika na novo ustanovljenem na c. k. poštnem uradu v Lokaveu je razpisano proti pogodbi in kaveiji 200 gld.; letna plača 150 gld.; za vzdrževanje jednokratne pešne zveze med Lokavcem in Ajdovščino.

Prošnje v teku treh tednov na pošno in brozjavno vodstvo v Trstu.

Iz sv. Križa nam pišejo: Sredi vasi imamo visok drog za zastavo. Priprava za dviganje zastave na ta drog se nam je pokvarila. A bližal se je cesarjev jubilej. Ugibali smo, kaj storiti. No, na predvečer cesarjevega jubileja so se zbrali domači

fantje in nekaj mož, ki so hitro popravili potrebno in kmalo je vihrala naša trobojnica na drogu, visokem 21 metrov, a po polnoči smo pod našo trobojnico zapeli cesarsko pesem. In kako veselo je vihrala zastava naslednjega dne, na dan, ko je minolo 50 let, odkar vlada naš cesar! Kakor na predvečer, ko so bile razsvitljene vse hiše, tako so na dan jubileja vihrale zastave z vseh hiš.

Členi »Skale« in konsumnega društva so koračili z godbo iz društvene gostilne k sv. maši. Po službi božji je godba svirala pred župniščem cesarsko pesem. Ko je odigrala godba, je vskliknil g. župnik: Bog živi cesarja Frana Josipa! In iz stotin grl je zaorilo »živio«. Potem smo se vrnili v istem redu v društvene prostore.

Popoldne se je zbiralo ljudstvo v gostilni konsumnega društva, kjer se je razvila vesela zabava ob pevanju »Skale« in sviranju godbe. Zvečer so se prižigali umetelni ognji in v žarečem kolesu sta zablestela ime Frana Josipa in letnica 1848—1898. Vse to je preskrbelo konsumno društvo. Hvala mu in priznanje! Koga pa naj hvalimo? Občinskih prvakov nimamo, ki bi skrbeli za čast vasi. Pač imamo nekaj ljudi, ki se štejejo nekake prvake, ali jaz ne vem, kaj prav za prav starešinijo te imenitne glave?! Naš capovila se n. pr. ni brigal prav čisto nič za to slavnost, niti zastav ni razobesil, kamo-li da bi bil kaj vspodbujal?! Ni besedice ni spregovoril do vaščanov v proslavo tega dne. Da se ni pobrigalo vrlo konsumno društvo, ne bi vedeli kaj povedati o proslavi cesarjevega jubileja v naši vasi.

No, sreča je, da naši vaščani mislijo malec drugače, kajti zbralo se je v obilem številu in je prav rado pogrešalo slavnega capovila, in je brez njega vsklikalo: Slava cesarju Franu Josipu!!

Vzajemno podporno društvo za zavarovanje goveje živine v Lonjerju bode imelo v nedeljo dne 11. t. m. ob 3. uri in pol popoldne v hiši št. 104. v Lonjerju svoj shod. Na dnevnem redu shoda bode: 1. Nagovor začasnega načelnika; 2. upisovanje udov; 3. čitanje pravil in pojasnilo; 4. izvolitev definitivnega odbora: a) načelnikstva; b) nadzorništva; c) oglednikov.

Ker društvo prične svojim delovanjem dne 1. januarja 1899., je potrebno, da pridejo na shod vsi, ki hočejo pristopiti k Lonjerski zavarovalnici in ondi zavarovati svojo živino. To bi bili vsi živinorejci iz lonjerskega okraja, oziroma ki spadajo pod župnijo Katinara.

Kako potrebne so take ustanove za tržaškega kmetovaleca, ustanove, iz katerih se razvije tekom časa še marsikaj dobrega v korist domači živinoreji in mlekarstvu, spozna lahko vsakdo, ki ima srce in glavo na pravem kraju, t. j., kateremu je skrb za domačo blagostanje tudi zares kaj mari.

Zavarovalnice za govejo živino, kakor sploh take krepke ustanove, s katerimi se podpira kmetijsko gospodarstvo, dajo v početku mnogo dela in truda, dokler pride vse v pravi tek; toda brez dela, truda in požrtvovalnosti se ne doseže ničesar in kdor se noče žrtvovati, mora biti — lenuh, ali pa — milijonar.

Državne premije vinogradnikom tržaške okolice. Na priporočilo tržaške slovenske kmetijske družbe je sklenila visoka c. kr. vlada, da podeli primerno nagrado onim vinogradnikom tržaške okolice, ki so vzgojili uzorne nasade ameriških trt.

Z odlokom dne 4. decembra 1898. številka 25120/II. je visoka c. kr. vlada izvršila svoj sklep in sporočila naši kmetijski družbi, da so postali deležni premije po 50 gl. sledeči od nje priporočani vinogradniki:

1. Gosp. Martin Košuta, posestnik v sv. Križu št. 26. in predsednik tamošnje kmetijske podružnice;
2. gosp. Anton Stare, posestnik na Kontovelju;
3. gosp. Anton Sancin-Drejač, posestnik v Škednju hiš. št. 303;
4. gosp. Kristijan Slavec, posestnik na Proseku hiš. št. 38;
5. gosp. Janez Čok, posestnik v Lonjerju, hiš. št. 97 in
6. gosp. Ivan Kjuder, posestnik v Lonjerju hiš. št. 83.

Vsi ti so členi naše kmetijske družbe.

Nadalje izreka visoka c. kr. vlada po naši kmetijski družbi svoje častilno priznanje in pohvalo še sledečim vzornim vzgojivcem ameriških trt:

1. Gosp. Andreju Pertotu, posestniku v Bar-kovljah hiš. 116. (rumena hiša);

2. gosp. Josipu Vatoveu, posestniku v sv. Ivanu, hiš. 44;

3. gosp. Jakobu Pertotu, posestniku v Bar-kovljah, hiš. 32;

4. gosp. Antonu Košuti, posestniku v sv. Križu, hiš. 155;

5. gosp. Ivanu Franca, posestniku v Škednju hiš. št. 291;

6. gosp. Matiji Čoku, posestniku v Lonjerju hiš. št. 805, in

7. gosp. Andreju Glavina, posestniku v Lonjerju hiš. št. 84.

To priznanje izraža visoka c. kr. vlada na podlagi prepričanja, katero je zadobila po svojih strokovnjakih o zares uglednem vzgajanju ameriških trt imenovanih kmetovalecev.

Za premije se je v naši kmetijski družbi oglasilo sicer mnogo večje število vzgajalcev ameriške trte, kar priča, kako resno so se oprijeli naši vinogradniki jedinega pripomočka za obnovev svojih vinogradov, uničenih po trtni uši. Vsi ti vinogradniki so v večji ali manjši meri pokazali svojo marljivost v tem gospodarskem napredovanju, Ker pa je bilo letos od visoke c. kr. vlade določenih le tako malo število premij, smejo se ostali vzgojevalci nadejati, da pridejo prihodnje leto v poštev.

Vsakako kaže ta korak visoke c. kr. vlade, da se je ista jela nekoliko zanimati za kmetijski napredek na tržaških tleh, in kaže, kako potrebna je naša kmetijska družba za naše kmetovalec, ki naj bi se z vso unemo oprijeli te svoje skrbne matere.

Z združenimi močmi! bodi tudi našemu kmetovalecu geslo v teh resnih časih.

Nesreči. Včeraj popoldno so prevedli 53 letnega dninarja Matevža Prelea, stanujočega v Via della Guardia št. 15, težko ranjenega na rešilno postajo. Slučajno mu je padel na glavo težek kos železa, ki mu je prizadel 15 cm. dolgo rano na tilniku. Prelea so prevedli v bolnico.

Popoldne se je dogodila v svobodni luki druga nesreča. Neki dninar je stal naslonjen na neki vagon, kar je nenadoma pridrčal po istem tiru — in sicer vsled tega, na nekoliko višji teren — drug vagon. Oba voza sta tako potisnila siromaka, da je nezavesten pal na tla. Ker revež ni mogel priti toliko k sebi, da bi govoril, se ni mogla konstatovati njega identiteta.

Pollejske vesti. Izidor Maras, 41-letni krčmar iz Trsta, se je z revolverjem ustrelil v usta sinoči ob poluosmi uri v ljudskem vrtu. — Jarneja Daneva, 40letnega zidarja iz Kontovelja, so našli mrtvega danes zjutraj ležati blizo železniškega mosta ob cesti v Miramar. Zapušča ženo in 6 otrok.

Opozarjamo naše čitatelje, da bode žrebanje XXXII. državne dobrotvorne loterije že dne 15. decembra t. l. Srečke po 2 gl. za to loterijo, na katerih izredno ugodne dobitne šanse — glavni dobitnik: 200.000 kron v gotovem — smo že opozorili v jedni prejšnjih številkih tega lista, je dobiti, kolikor jih je še na prodaj, v vseh tabakarnah, loterijskih kolekturah, menjalnicah itd.

Posobne antiseptične lastnosti delov **Praskega domačega mazila** iz lekarn **B. Fragner-ja v Pragi** napravijo prav dobre vspehe o zdravljenju raznih ran. To sredstvo je enako dobro v varstvo ran, zavaruje nečistost in vnetje in blaži bolečine. To dobro domače sredstvo dobiva se v tukajšnjih lekarnah. Glej oglas!

Brzobjavna in telefonična poročila. (Zadnje vesti.)

Dunaj 10. »Wiener Zeitung« objavlja danes cesarjevo ročno pismo, v katerem vladar hvali previdnost Božjo, da mu je dala doživeti petdesetletnico Svojega vladanja ter da se je v tej dobi razvijala moč države ter da so narodi napredovali v blaginji in kulturi. S tem so poplačane skrbi težke dolžnosti Njegove. V novič sem prejel — tako nadaljuje pismo — neštevilno ganljivih dokazov udanosti, ki še trdneje spajajo narode z Mojo hišo.

Med vsemi čestitkami pa so se omilile cesarju človekoljubne ustanove v prilog trpečim. Cesar se zahvaljuje iskrenim pripoznanjem na delikatnem upoštevanju Njegove želje, tako, da je neštevilno korporacij, družeb in zasebnikov proslavilo jubilej čini človekoljubja. Izreka torej Svojo cesarsko zahvalo vsem, ki so sodelovali na tem.

Cesar prosi Boga vsemožnega, naj blagoslovi in poplača Njegove narode za ljubeznipolno tolažbo,

ki so mu jo isti skazali onega pomembnega dne, da bi nekzljena sreča vseh Njegovih narodov venčala zaključek Njegovega življenja.

Peking 9. Ruskega poslanika je sprejel v avdijenco cesar sam — v odsotnosti cesarice-vdove. Cesarju je videti, da je zelo slab in bolehen.

Budimpešta 10. »Budapester Correspondenz« javlja, da vladni list prihodnjo nedeljo priobči imenovanje velikega župana Ervina Cseha ministrom za Hrvatsko. Istega dne še da novi minister položi svojo prisego v roke cesarja.

Koledar.

Danes v soboto 10. decembra: Evalija, m.; Melhidaj, p. muč. Jutri v nedeljo 11. decembra: 3. adventna. Damaz, papež.

Solnčni:	Lunin:
Izhod ob 8. uri 2 min.	Izhod ob 4. uri 17 min.
Zahod „ 3. „ 44 „	Zahod „ 1. „ 13 „

Ta je 50. teden. Danes je 343. dan tega leta, imamo torej še 22 dni.

Veliki koncert

„Slovenskega pevskega društva“.

V ponedeljek že smo sporočili na kratko, da je ta koncert vspel sijajno; danes pa hočemo svojim čitateljem podati nekoliko obširnejšo oceno, v svesti si, da s tem stopamo na opolzla tla, kajti bolj nego kje drugje velja pač v umetnosti stara resnica, da je, kolikor glav, toliko mislij, toliko sodb... Kako naj torej ubogi poročevalec ustreže vsem in vsakemu, ko vendar kakor smrten in zmotljiv človek, spisuje svojo oceno in govore tako nekako »ex cathedra«, nima druge zaslonbe in druge podlage, nego jedino le svoje osebno, subjektivno menenje! To naj se, prosimo, uvažuje blagohotno!

Predno preidemo k posamičnim točkam, moramo splošno pohvaliti vsopred tega koncerta; bil je tak, da v naših razmerah skoraj ne more biti bolj raznovrsten in zanimiv, ako hoče podati vsakemu nekaj: strožjim krogom kaj bolj resne glasbe, širšemu občinstvu pa lažje umljivih skladb. Z veseljem povdarjamo, da v »Slovenskem pevskem društvu« opazamo zadnja leta v tem obziru vsega priznanja vreden napredek, in le želimo, da bi se nadaljevalo na tej za nas jedino pravi in mogoči poti.

Prva pevska točka je bil Foersterjev mogočni mešani zbor »Naše goré«, jedno najboljših posvetnih del tega plodovitega mojstra, odlikujoče se po vzgledni harmonizaciji; glasovi so izvedeni živahno in samostalno, a skupno doné nenavadno lepo. Izvajala se je ta skladba točno in krepko, povsem primerno njenemu duhu... Kakor drugi mešani zbor smo čuli istega skladatelja nedosežno »Ljubico«. Žalibog, da v tesnem okviru tega poročila ne moremo pisati o tem divnem umotvoru tako obširno, kakor bi radi, naglašamo pa, da je Foersterjeva »Ljubica« poleg Nedvedovega »Nazaj v planinski raj!« vsestranski priznana kakor najboljši slovenski mešani zbor. Krasni baladi prerano umrlega Krilána-Pagliaruzzija je naš dični Foerster vstvaril kongenijalno glasbo. Občudovanja vredna je mojsterska koncepcija in izredna izvornost te deloma dramatsko pretresljive, deloma epiško pripovedujoče skladbe. Skladatelj nam vsako kitico, vsako besedo podaja popolnoma v pesnikovem duhu, posamične situacije, posamična čustva so pogojena tako karakteristiško, kakor da bi pesem in napev izvirala iz jedne duše! Pela se je ta težka skladba razmerno prav dobro in jako čisto. Ne soglašamo pač vseskozi s tempom, tudi bi želeli, da se je morda tu pa tam kak ritard., string., erese., decere. in kar je drugih takih znamenj za predavanje, izrazil bolj določno, vendar pa moramo ravno v tem oziru dirigentom vselej prepuščati svobodo — do neke meje, dasi menimo, da vsaka skladba brez dvoma pride do popolnejše veljave, ako se strogo držimo tega, kar nam je skladatelj predpisal izrecno. Hvaležni pa smo g. pevovodji, da je ta biser slovenskih zborov postavil na vsopred

Tretja pevka točka je bil Vilharjev moški zbor »Na vrelu Bosne«, ki spada mej tiste krepko doneče, lahko izvedljive in navdušujoče hrvaške zборе à la Zajc, ki menda pač sami ne aspirujejo na to, da bi se jim pripisovala Bog vé kako velika glasbena vrednost, ki pa vendar vselej dosežajo svoj namen: efekt!

Izvajal se je ta zbor prav dobro; moški zbor se je odlikoval natančnim nijansovanjem, zlasti o spremljevanju basovega sola; poslednjega je lepim in krepkim glasom pel g. P r u n k, kateri bi bil

gotovo dosegel že boljši uspeh, da je svoj bogati glasovni material rabil nekoliko previdnejše . . . Temu zboru je sledil Šrabčev moški dvospev »Dalmatinski šajkaš«. Slišali smo ga sicer tukaj — dasi v ožjem krogu — že 2-3 krat, vendar pa nam je bil to pot deloma nov, ker se je spremljevanje priredilo za orkester, in to jako dobro. Izvajal se je divno! Posebno tenorist gosp. Janko Macák je se svojim krasnim polnim, jakim, čistim, lepò donečim, vrlo izšolanim glasom, se svojim finim, umetniško dovršenim izvajanjem kar očaral občinstvo. Vrl drug mu je bil baritonist g. Bartel, ki je pel izborno.

Le škoda, da je ta partija nekoliko prenzika za bariton, takò, da gosp. Bartel ni mogel razviti vseh vrtilin svojega milega, zvonkega glasu, čegar glavna moč je v viših legah.

Tretji mešani zbor je bila Volaričeva »Graj-ska hči«, prav čedna skladba z nežnima samospevoma za sopran in tenor ter dvospevom soprana in alta, ki se je pela lepo in precizno.

Gosp. Macák je svoj kratki še precej sitni, in nehvaležni solo izvel krasno; tem večja je torej njegova zasluga, da je dosegel popoln uspeh. G. ca Makue (sopran) je pelà jakò lepo, pravilno, pravim čutom in povdankom — le malo preveč zaprtim glasom. V drugem delu jo je izborno spremljala gospa Bartelnova se svojim mehkim altom. Spremljevanje zboru je bilo precizno in ubrano.

Prav zanimiv je bil tudi dvoglasni ženski zbor »Plavaj ladja« spremljevanjem orkestra, zibajoča barkarola. Sigurno, dobro in primerno proizvajanje te prijetne skladbe nam je jako ugajalo — Zadnja pevska točka pa je bil Foersterjev »Venec Vodnikovih in na njega zloženih pesmij«. Tudi o tej skladbi ne bomo govorili obširneje, dasi bi to zaslužila v polni meri. V prijetni raznovrstnosti je skladatelj spletel v ta venec samospevov in čveterospevov, moških in mešanih zborov, k temu vsemu pa priredil spremljevanje, ki se človeku prikupi kar na mah; kako ljubko se vije napr. »cello« okrog tenorovega sola: »Kdo rojen prihodnjih«, kako orkester zdaj ūka veselo in gode poskočno, zdaj zopet tožnimi arkordi izraža obupno stanje »noči moralne« in kako veličastno se vspenja prekrasni finale! . . . Izvajal se je »Venec« vseskozi jako točno in sigurno, po naši sodbi sploh najboljše med vsemi zborovimi točkami tega koncerta; samospevi so bili v dobrih rokah (tenor g. Štular, bariton g. Umek), zlasti pa so nam ugajali uglajeni in res lepo ubrani čveterospevi.

Zbor — kolikor moški, toliko ženski — se je v vsem koncertu držal prav hrabro ter je pel pazno in izrazito. Našteli smo vsega skupaj nad 50 pevcev in pevk; posamični glasovi so bili jako dobro zastopani in med seboj v pravem razmerju, tako, da je ensemble donel prav sveže in krepko.

Na koncertu je vse hvale vredno sodelovala vojaška godba e. in kr. pešpolka štev. 97. pod osebnim vodstvom g. kapelnika W o d r á Ź k e; spremljevanje je izvajala fino, diskretno in zanesljivo, samostalne svoje točke pa je svirala z običajno točnostjo; zlasti sta nam iz njenega vsporeda ugajala divni sekstet iz Smetanove »P r o d a n e neveste« (ali bi ga ne mogli kedaj slišati vokalno?) in pa fantazija po motivih Humperdinckove opere »Hänsel und Gretel«.

Občinstvo, ki se je zbralo v prav častnem številu — zlasti smo videli razmerno veliko tukajšnjih Čehov — je pazno sledilo posamičnim točkam ter jih odobravalo živahno, deloma burno, tako posebno »Dalmatinski šajkaš«, kateri se je moral ponavljati na vsestransko zahtevanje.

Vspreh koncerta je bil torej v resnici sijajen in prav iz srea nas veseli, da moremo na njem izrekati svoje popolno priznanje vrlemu »Slovanskemu pevskemu društvu«, odnosno njega marljivemu pevskemu zboru, v prvi vrsti pa neumornemu in spretnemu perovodnji g. Srečku Bartelu, kateri že več nego dvajset let velik del svojega svobodnega časa žrtvuje razvoju slovenskega petja v najtežavnejših razmerah in v trdem, trudopolnem delu! »Slovansko pevsko društvo« naj se ozre nazaj v svojo prošlost in bodi ponosno na svoj nedvomni napredek, obrača pa naj svoj pogled vselej tudi v bodočnost, kjer mu bode še dosežati visokih vrhov umetnosti.

V to svrhu mu želimo obilo dobre volje in neprestane vstrajnosti! Bog ž njim!

Viribus unitis.

Zahvala.

Iskreno zahvalo izrekamo tim potom vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, kateri so blagovolili pristati na strani v zadnjih trenutkih naši preljubi, prerano 3. t. m. umrli materi,

gospej Jožefi vdovi Gulin,

udeležiti se pogrebni obredov, izkazati sploh na katerisibodi način ljubezen do iste in sočutstvovati z nami o tej naši nenadomestni zgubi in tužnem družinskem dogodku.

V Tolminu, 6. decembra 1899.

Družina Gulin.

Bratje Sokoli!

Podpisani odbor vas vabi, da se udeležite »Miklavževega večera« v sokolski obleki!

Na zdar!

Odbor „Trž. Sokola“.

Prodaja dalmatinskih vin

na malo in debelo

(lastnega pridelka iz Jesenica pri Splitu)

Filipa Ivaniševića

v Trstu, via Carintia št. 22.

100 do 300 gld.

zamorejo si pridobiti osebe vsakega stanu v vsakem kraju gotovo in pošteno, brez kapitala in rizika vrazpečevanjem zakonito dovoljenih državnih papirjev in srčk. Ponudbe pod naslovom **Ludwig Oesterreicher v, Budimpešti, VIII Deutsegasse 8.**

Podpisani si usoja naznaniti slavnemu občinstvu, da je odprl svojo na novo in okusno urejeno

brivnico

v Škednju, v lastni hiši št. 215.

Priporoča se svojim rojakom za mnogoštevilno obiskovanje ter jamči postrežbe v popolno zadovoljnost v vsakem obziru.

Zahvaljuje se v naprej beleži udani

B. Godina p. d. Ban.

Varstvena znamka: SIDRO.

LINIMENT. CAPSICI COMP.

iz Richterjeve lekarne v Pragi

pripoznao *izvrstno, bolečine blažeče mazilo* dobiva se po 40 nč., 70 nč. in 1 gld. po vseh lekarnah. Zahteva naj se to

splošno priljubljeno domače sredstvo

vedno le v originalnih steklenicah z varstveno znamko „sidro“ iz Richterjeve lekarne ter vzame previdnostno samo steklenice s to varstveno znamko kakor originalni izdelek.

Richterjeva lekarna pri zlatem levu v Pragi.

Pri moji tvrdki

Schivitz & Comp. v Trstu

se dobivajo

stroji vsake vrste in potrebščine k istim. Sesalke in brizgalke vsake vrste. Cevi iz kovin, kavčuka in platna. Medeni in broneni ventili, pipe itd. Orodje za obrtništvo in kmetijstvo. Vse iz prvih tu- in inozemskih tovarn. Nove posode »Emeri« in škropilnice proti peronospori svojega izdelka in druge.

Garantiram dobroto vsega blaga.

Cene nizke.

Velika zaloga v ulici Zonta številka 5.

Mat. Živic, inženir.

Izdelujem tudi načrte za napravo novih tovarn, mlinov, vodovodov, cest itd. — Moja tvrdka prevzame tudi izvrševanje istih del.

Blag. gospod

Gabr. Piccoli,

lekarnar „pri angelu“,

dvorni založnik Nj. svetosti

papeža Leona XIII.,

v Ljubljani, Dunajska cesta.

Brezje na Spodnjem Štajerskem, 14. nov. 1898.

Vaše blagorodje!

Ker smo se že velikokrat prepričali, da je ta Vaša tinktura za želodec, katero je rabila še cela moja hiša z najboljšim uspehom, res najboljšo sredstvo zoper želodčne in tudi mnoge druge bolezni, se Vam iskreno zahvaljujem. Pa tudi gospodu, kateri me je na to izvrstno tinkturo opozoril, sem hvaleten.

To potrjujem s tem, da Vam izrečem svojo najiskrenejšo zahvalo v imenu cele moje družine ter Vas uljudno prosim, da mi pošljete zopet jedno kaktljivo tinkturo za želodec z 12 terimi stekleničkami in jeden lonček Glicerin Crème.

S spoštovanjem

Tomaž Dobek.

Posljite mi s poštnim povzetjem pod spodaj stoječim napisom 24 steklenič izvrsne „želodčne esence“, ki se rabi z najboljšim uspehom

Ježef Černko, župnik,
Vuhred.—Štajersko.

Posljite mi s poštnim povzetjem 12 steklenic Vaše želodčne tinkture. Naš gosp. župnik Belec jo vsakemu bolehnemu prav gorko priporoča in skoraj vsaki, ki jo rabi, se jako pohvalno o nji izrazi.

S spoštovanjem

Ivan Vitlas

pri Sv. Martin-u, p. Sv. Nedelja,
S. Domenica d'Albona, Istra.

Svoji k svojim!

Naznanjam sl. občinstvu, da sem odprl novo trgovino na drobno in debelo z jesihom in finim oljem

ter vsakovrstnega

kolonijalnega blaga

v ulici Poste Nuove št. 3
(hiša Brunner.)

Josip Staré.

„Viktorija“ moderci

za gospe in gospice

po 50, 70 novč., 1 gld., 1-25, 1-30, 1-50, 1-80, 2-20, 3-1, in 4-30.

Velik izbor

vseh predmetov za pomlad in leto

volneno blago, perkal za obleke in srajce, efr in oxford, lawn-tennis, satineta gladki, tiskani in mrežasti, sakovrstni svileni predmeti za obleke in kinčanje, velik izbor ipek, trakov, zavratnikov, modnih specijalitét vsake vrste rokovic iz svile, nitij in kože, dežnikov.

Velik izbor perila dobiva se v manufakturnej zalogi **JAKOBA KLEMENCA**

V TRSTU, — ulica sv. Antona št. 1. — V TRSTU Na zahtevanje se dopošljejo se uzorec z dotičnimi cenami poštine prosto

AITE & ZADNIK

V TRSTU, via Nuova, vogel via S. Lazzaro 8.

TRGOVINA

TKANIN IN MODE.

Velika zaloga možkih in ženskih stof za vse letne sezone. Velik izbor plaht, zagrinjal ter vsakovrstnega perila.

Zaloga drobnarije za šivilje, krojače in kitničarke. — Veliki izbor perkala in satina v najnovšem risanju. Sprejemajo se naročila možkih oblek in perila po meri.

CENE NIZKE.

Za mnogobrojni obisk se priporočata udana **AITE & ZADNIK.**

Odlikovan **fotografski atelier!**

Acquedotto h. št. 25.

Usojam si, naznaniti sl. občinstvu, da sem na Acquedottu št. 25 odprl svojo filijalko. Atelier je urejen moderno in preskrbljen aparati najnovejšega zistema. Fotografije v vsaki obliki do naravne velikosti na papirje vsaki obliki do naravne velikosti platin itd. itd. Izdelovanje natančno, dovršeno. Cene kolikor sploh možno nizke. Posebno se priporočam v izdelovanje skupin rodbinskih in drugih; reprodukcij po vsaki, tudi že obledeli fotografiji, oljnatih slik, akvarelov; fotografij v naravnih barvah. — Kdor se hoče prepričati, naj blagovoli osebno obiskati moj atelier in si ogledati tam izložene slike! Atelier je na Acquedottu št. 25

Anton Jerkič,

odlikovan fotografski atelier. **V Gorici:** V Trstu: na Travniku 11. na Acquedottu 25.

V Barkovljah

se prodaja večerno izdanje „**EDINOSTI**“ v tobakarni gosp. Frana Ščuka („Narodni dom“.)

Kašelj, hripavost in prsni katar ublažuje in zdravi

pravi planinski kašelj olajšajoči sok z „Deželne lekarne pri Mariji Pomagaj“ M. Leusteka v Ljubljani. Cena 1 steklenice 50 novč. Razpošilja se z obratno pošto najmanj 2 steklenici.

„THE GRESHAM“

angleško zavarovalno društvo na življenje v Londonu.

Aktiva društva do 31. decembra 1897. Kron 159.997.579.—
Letno vplačilo premij in obresti do 31. decembra 1897. » 28.823.375.—
Izplačana zavarovalnina in obresti od obstanka društva (1848.) » 343.860.067.—
V letu 1897. izdanih 7468 polie za glavnico od » 67.331.351-91

Prospekti, ceniki in v obče vse druge informacije dopošljejo se vsakemu na pismeno vprašanje od niže imenovanega zastopstva, katero dopisuje v vseh jezikih.

Glavno zastopstvo v Trstu. **Via del Teatro št. 1, „Tergesteo“ Scala IV.** Iščemo se dobri agentje, zastopniki in potovalci.

Dr. Rosa Balzam | Praško domače mazilo

za želodec.

iz lekarne B. Fragner-ja v Pragi

je že več kakor 30 let obče znano domače zdravilo, vzbuja slast in odvaža lahko. Z redno uporabo istega se prebavljanje krepi in ohrani. **Velika steklenica 1 gld., mala 50 novč. po pošti 20 novč. več.**

je staro najprej v Pragi rabljeno domače zdravilo, katero varuje in ohrani rane čiste, vnetje in bolečine olajša in hladi.

V pušicah po 35 in 25 nč., po pošti 6 novč. več.

Svarilo! Vsi deli embalaže nosijo zraven stoječo, postavno položeno varstveno znamko.

Glavna zaloga: **Lekarna B. Fragner-ja „pri črnem orlu“** Praga, Malastran, ogel Sporerjeve ulice.

Vsakdanje poštno razpošiljanje. Zaloga v lekarnah Avstro-Ogerske, v Trstu v lekarnah: G. Luciani, E. Lettenburg, P. Prendini, S. Serravallo, A. Suttina, C. Zanetti, A. Praxmarer.

Na najvišje povelje Njegovega c. in kr. apostolskega Veličanstva.

XXXII. ces. kr. državna loterija

za civilne dobrodelne namene v tej državni polovini.

Ta denarna loterija, jedina v Avstriji zakonita dovoljena, obsega 12034 dobitkov v goto čini v skupnem znesku 401.800 kron.

Glavni dobitek znaša

200.000 kron

Za izplačanje dobitkov jamči c. kr. loterijski zaklad.

Žrebanje nepreklicno dne 15. decembra 1898.

Jedna srečka stane 4 krone.

Srečke dobiva se pri oddelku za državne loterije na Dunaju, I. Riemergasse 7, v loterijskih kolekturah, v tobakarnah, pri davčnih, poštinih, brzojavnih in železniških uradnih, v menjalnicah itd.; igralni načrti gratis za kupce srečk.

Srečke se dopošljejo poštuno prosto.

C. kr. loterijska direkcija oddelek za državne loterije.

Carl Greinitz Neffen,

Na Corsu št. 33. **podružnica Trst.** Piazza della Legna 2.

Železo in razno železno blago na drobno in na debelo.

Priporočajo svojo dobro sortirano zalogo

predmetov za stavbarstvo, traverze, zaklepe, železo za kovače in façon, stare železnične šine, držaje in ograje, vodnjake, pumpe, železne cevi in take iz vlitnega železa, vse tehnične predmete, popolne naprave kopelji in stranišč, peči in štedilna ognjišča, kuhinjsko, namizno in hišno opravo, železne meble in pred ognjem varne blagajne, nagrobne križe in obgrobnje ograje, orodja za vsako obrt.